

tionem. 3. Cum ceteris despectis, appetit videri, quod habet; quia est mortalis; si aliorum despectus sunt notabilis. 4. Cum jačat se habere, quod non habet, de qua modo?

3768 *Jactantia*, est mortalis, vel venialis iuxta quantitatem rei; de qua quis se jačat: & 1. jačantia de bono, etiam si sit de re falsa, est ex se venialis; mortaliss vero per accidens, si sit cum notabili contemptu, aut dianno aliorum, ut fuit jačantia *Pharisei* Luc. 18. 2. Jačantia de peccato commiso est mortalis, si peccatum est mortale. Non tenetur quis explicare speciem peccati, de quo se jačat; nisi cum jačantia interveniat gaudium, aut complacientia de illo. Leander hic n. 5. disp. 8. §. 3. ques. 22. Diana part. 3. tract. 4. ref. 161. sed sufficiat dicere: *Laudas me, aut glorificatus sum de peccato mortali;* quia tota malitia jačantiae consistit, quod ad gloriam apud homines captandam assumi quis pro medio peccatum, ad quem sine materialiter se haberet, quod peccatum sit hoc, vel illud.

3769 Narrare peccatum commissum non ob jačantiam, aut approbationem, sed ex levitate ratione simplicis relationis, est veniale: vid. nom. 2286.

3770 *Filia superbie*, sunt vanagloria, presumptio, & ambitio.

3771 *Vanagloria*, est cupiditas inanis glorie; est ex genere suo venialis. Poteſti fieri mortalis per accidentem, ut jačantia: vid. num. 2706.

3772 *Presumptio*, est appetitus aggrediendi aliquid supra vires. Regulariter est venialis.

3773 *Ambitio*, est inordinatus appetitus dignitatis, & honoris non debiti, vel debito majoris. Est ex genere suo venialis, vel in natione materia, ut si ambias officium, quo notabiliter es indigens; vel ex circumstantiis, ut si modo, vel medio mortaliter malo, puta per simoniam, vel ratione danni, quod proximo inferatur; vel si sit cum notabili alioquin contempnatur.

Moderate appetere, & acceptare honorem convinentem, & ob honestum finem, atque etiam juxta rationis taxam, firmiter impeditius, refire, & pericula aggredi, que ejus consecutionem impediunt, non est actus superbie, aut ambitionis, sed magnanimitatis.

3774 2. *Avaricia* est inordinatus divitiarum appetitus. Est ex genere suo venialis; sic mortaliss, si ejus causa transgreditur quis in materia gravi divinae praecepta.

3775 3. *Luxuria* est inordinatus appetitus venerorum. Est ex genere suo mortaliss; de ea in 6. prece. Decal.

3776 4. *Fraſa* est appetitus inordinatus vindictae. Est ex genere suo mortaliss; de ea in num. 295.

3777 5. *Gula* est inordinatus appetitus cibi, & potus. Est venialis ex genere suo; sit mortaliss. 1. Si sit in tanto excessu, ut quis violer jejunium Ecclesie. 2. Si gula sit notabiliter incepit ad functiones, ad quas sub mortaliter tenetur. 3. Si inde graviter, & advertenter fuit salutis noccat.

3778 In hac materia fuit damnata ab Innoc. XI. sequens propositio 8. *Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obſt valentiam;* quia licet poteſti appetitus naturalis suis aliibus frui.

3779 Quod propositio tria puncta continet, quae scorsim, & sigillatum sunt ex genere suo venialis, & multo magis simul unita.

3780 Et 1. Peccatum est, comedere, & bibere usque ad satietatem, videlicet immoderat, quia comedere, & potus sunt ordinata in natura ad vitam conservandam; adeoque id, quod est illi superfluum, à recta ratione deviat, & inde est peccatum.

Idem D. Thom. 2. 2. ques. 35. art. 4. Sex Acedia filias enumerat, & sunt desperatio, pugilantiam, torpor, malitia, rancor, mentis evagatio.

1. *Desperatio*, quidem est, quia homo diffidit se finem consequiturum supremum; haec autem facile oriunt ex aedia, quia homo velut longe a se respicit tam finem. Est autem desperatio peccatum mortale grave, cum ex confusione rationis pleno sit, quando vero solum est quidam motus imperfectus, veniale est.

2. *Pugilantiam* est, quia homo non audet divinae ordinem. Ita ferè discurrunt Cardenes disp. 6. Propos. 8. qui addit, quod comedens ob voluptatem, si

moderate comedat; virtualiter pro fine principali sustentationem intendit, quia superflus cibo non uitum, sed necessario ad sustentationem, adeoque non ob solam voluptatem comedat.

3781 3. *Quamvis licet posse appetitus naturalis suis aliibus frui, id est verum, si furatur, ac complacat moderatè, & non perverendo ordinem, & finem, ad quem actus est à natura institutus.* Quoniam (ut ait D. Thom.) *Omnia delectabilitas habent pro regula necessitatibus congruentia;* ac proinde assumi debent secundum finem proprium, ad quem sum à natura ordinatis; sic *concentus musicalis*, est ordinatus ad laetitiam, aut ad naturam applicationibus defatigant sublevandam, odorifera ad capitum confortationem, aut terribilis vocationem: adeoque appetitus naturalis hominis eis immoderate, aut ob solam voluptatem, & delectationem, sine peccato veniali frui non potest.

3782 *Ebrietas* est, quia quis violenter, & modo innaturali ob volupatem, aut ingluvem, sciente se usu rationis privat. Est ex genere suo mortaliss, quia est gravis Dei injury, ejus imaginem sic deturatur. Et quamvis *Iesus* cum aliis apud Ardekin tom. 2. pag. 149. ques. 12. putet, licetum esse inebriari alium per modum necessaria medicinae, aut ad impedimentum grave malum; v. gr. homicidium, ad quod patrandum erat ille determinatus; veritatem puto cum Ardekin non licere, quia ebrietas formalis est ab intrinseco mala, cum privet hominem modo innaturali usu rationis, & reddat similem bruto. Malum autem potest alia via impedit per potionem somniferam, quia somnus est naturalis.

6. INVIDIĀ: vide num. 315.

3783 7. *Acedia*, ex D. Thom. Est fabidium spiritualium rerum. Unde importat quodam tedium bene operandi iuxta illud Psalm. 118. *Dormitavit anima mea propter tedium.* Est ex genere suo mortaliss opere consummato. Venialiter peccat, qui tedium & fatidio se afficit super jejuniū, aut auditione faci, &c. non quia bona sunt, & utilia animae, sed ob incommodum corporis; illa tamen, si sine precepta, in executione impler. Maſtrius dī. 15. n. 144.

A P P E N D I X X L V I I .

De Filiabus Invidie, & Acedie.

A Diu Thoma 2. 2. ques. 36. art. 4. Quinque Filiae invidie affliguntur, odium, fusuratio, deracatio, gaudium in adversis proximi, & afflictio in prosperis.

1. *Odium* est, quo alieni malum volumus, ob malum ipsum, & non ob aliquod bonum ejus, vel alterius; & hoc peccatum est, de quo dixi fusē ubi de vindicta.

2. *Fusuratio* est, quia famam auferimus in occulto.

3. *Deracatio* vero, quia in manifesto, & de his dimid. ubi de Charitate.

4. *Gaudium* in adversis proximi, peccatum est, & si malum proximi de quo gaudemus grave est, & gaudium sit ex ratione confessus, mortale est.

5. *Afflictio* in prosperis, est tristitia de bonis proximi. Invidus enim duas habet tristitias.

Altera est de bono proximi, prout per ipsum videatur propria minui excellentia, & haec est ipsa invidia.

Altera est conqueſtus: nam invidus vellet nihil boni accidere proximo, saltum desiderio. Quando ergo ei tale bonum evenit, quia contra invidi voluntatem evenit, affligit, & tristitatur, & haec tristitia est filia invidie, ut haber S. Thom. loc. cit. & est peccatum, eo modo, quo gaudium in adversis.

Idem D. Thom. 2. 2. ques. 35. art. 4. Sex Acedia filias enumerat, & sunt desperatio, pugilantiam, torpor, malitia, rancor, mentis evagatio.

1. *Desperatio*, quidem est, quia homo diffidit se finem consequiturum supremum; haec autem facile oriunt ex aedia, quia homo velut longe a se respicit tam finem. Est autem desperatio peccatum mortale grave, cum ex confusione rationis pleno sit, quando vero solum est quidam motus imperfectus, veniale est.

2. *Pugilantiam* est, quia homo non audet divinae ordinem. Ita ferè discurrunt Cardenes disp. 6. Propos. 8. qui addit, quod comedens ob voluptatem, si

3. *Torpor* vero est, quo negligit homo se, & omitit facere, quia ex precepto teatur, & hic mortaliss.

4. *Malitia* autem est, quia homo odio habet ipsa bona spiritualia in se; quia veller ea non esse, aut qua etiam penitus hominem bene fecisse, & impluisse, quae tenebatur facere, aut contemnit Dei beneficium, desiderando, non suisse natum, & cognovisse Christum dolente &c. Et est mortale.

5. *Rancor* est, quo homines, qui inducunt ad spiritualia ut religiosi concionatores, & alii hujusmodi, sunt ei fatidio, & eos averatur, & hic est veniale, nisi conjugatur cum odio, quo eis malum notabile deliberata desideratur.

6. *Evagatio* mentis est defectus intentionis, que rebus spiritualibus exequendis, & exercendis est adhibenda, & haec ex se veniale est, nisi, cum exigunt ex precepto aliquo talis intentio, ut in recitandis horis Canonis, quando homo obligatur recitare, & in audiendis Sacrum dies festis, in his rebus mortaliss est, & culpabiliter, seu ex negligencia habetur.

C A P U T VIII.

Q U A R E S.

De Indulgentiis.

3784 *I*ndulgentia, est remissio peccatorum temporalium per Sacramentum per applicationem satisfactionis Christi, & Sanctorum, virtute clavium: vide num. 3179.

3785 Indulgentia, alia est plenaria, quae remittit totam penam Purgatorii, quia satisfacit pro tota peccatoria peccatis praeteritis debita.

Hinc non potest quis unico actu plures Indulgencias plenarias lucrari, quia cum per unam tota remittatur pena, per alias nil obtinetur; sed tunc omnes simul ad integrum effectum concurrunt. Gobat tom. 2. part. 1. cap. 13. num. 209.

Alia est partialis unius anni, septem annorum, &c. pro qua scinduntur, quod antiquitus secundum Canones aliquibus peccatis gravioribus imponebatur pena, v. gr. jejunium, aut aliud, facienda per tot annos, quadragesimam dierum, &c. singulis diebus, aut hebdomadibus, &c. Hoc supposito, quando conceditur Indulgentia partialis unius anni, centum annorum, plurimum quadragesimum, &c. per id non desinguntur totidem anni, aut dies de penitentia Purgatorii, sed totidem anni, aut dies de penitentia Purgatorii, ut quodammodo penitentia non solum quod officium, sed etiam quod forum, transferatur Indulgentia, si talis translatio non fiat voluntarie, sed juxta Rubricas, & ritum Ecclesie: non transferatur vero indulgentia, si secum transferatur solum quod officium.

3786 Et quamvis sit privilegium, seu declaratio Pontificis; Indulgentia namque, ut constat ex Bull. 14. Clem. IV. & ex 34. Pi. V. datur in ultimā & devotionem populi, atque in festi solemnitatem: Populus autem non attendit ad officium, sed ad id, quod est publicum, nempe ad festi solemnitatem quodam forum, cui maximè confert Indulgentia. Ex quo sit, quod translato festo non solum quod officium, sed etiam quod forum, transferatur Indulgentia, si talis translatio non fiat voluntarie, sed juxta Rubricas, & ritum Ecclesie: non transferatur vero indulgentia, si secum transferatur solum quod officium.

3787 Et quamvis sit privilegium, seu declaratio Pontificis, ut in festis Primariorum Sanctorum Religionum, Indulgentia transferatur una cum festo, ut praesertim Gregor. XIII. apud Peyr. & Gobat cit. concessit pro festo S. Francisci de Paula; modo non est recessendum à dictis; quia nunc temporis hujusmodi festa non erant solum quod officium, verum etiam quod forum, sed cum abundantia à servilibus; non modo post Urban. VIII. qui numerum festorum quodam forum restrinxit, & moderavit.

Ac prōinde fervida sunt Decreta Sac. Congregat.

Rituum de die 30. Septembri 1679. & 10. Junii 1690. relata in Rubricis particularibus nostri Breviarii tñ. 10. num. 109. quibus disponitur, quod translato festo, minimè transfertur ipsa Indulgentia.

INDULGENTIA PORTIUNCULÆ

3788 *D*ie 2. Auguſti in Ecclesiis Religionis Sacrae applicari etiam potest pro defunctis. Ita etiam novisini declaratur, & concessum per Breve Innoc. XI. anno 1687.

3789 Item in Ecclesia Sancte Marie Angelorum proprieſtate ſuffunditur penitentia fatisfactoria à Confessorio imposta, sed non penitentia medicinalis; & tunc non tollitur praecipitum per ejus abrogationem, sed per materiam subtractionem.

3790 Indulgentia non remittit culpm, neque penitentia veniali debitam, non remissa culpa; quia pena non potest remitti non remissa culpa.

3791 Qui est confessor Indulgentiam, debet esse in gratia, saltem dum ultimum opus facit. In Indulgentia pro defunctis, requiritur, quod ipse defunctus, & non operans sit in gratia, quia Indulgentia habet valorem ex opere operato, & ille, non iste, est eam confecetur.

3792 In Indulgentiis attendenda sunt opera injuncta, & condicione, quia tantum valent, quantum verba faciuntur: & licet possit dari parvitas materie, consultus est exactè opera injuncta exequi.

3793 Quando apponitur, quod si confessus, & contritus, attendi debent verba: hoc enim ex illis colligatur, Pon-

INNOCENTIUS PAPA XII
Ad perpetuam rei memoriam.

3801 Modò ramen adest Decretum S. Congr. quo

disponitur, servandum esse solitum, apud Mattheuca
tom. 2, pag. 100. ver. Indulg. ut sequitur.

Eminentis, & Reverendis. Domini.

(Episcopus Labacensis à parte Imperii. Orator De-

vorus, EE. VV. humiliter exponit, quod non obstan-

te Decreto Innocentii XI. de Apocryphis Indulgentiis

sub die 7. Martii 1674. quo declaravit, semel dum-

taxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ec-

clesiarum visitantibus concessam lucificeri, pergunt Fra-

ters Ordinis Sancti Francisci Refotatorum Provin-

Carnioliae populo petiuntur, Indulgentiam pro

die secunda Auguli, de Portiuncula nuncupatam,

corum Ecclesiam visitantibus concessam, totes, quo-

ties, eadem die lucificeri posse.

Cum autem hujusmodi abusus ad Summ. Pontificem

ab Ordinariis deferri jubeat Sac. Congr. Concilii Trid.

festi 25. de reform. c. i. in Decreto de Indulgentiis.

Idecirco Orator querit, & declarat peti, an pra-

facta Indulgentia, de Portiuncula nuncupata, etiam

comprehendatur sub Decreto, & declaratione Fel. Mor.

Innocentii XI. supradicto. Pro qua gratia, &c.

Die 17. Julii 1700. Sacra Congregatio Eminensissi-

morum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini

interpretarum, aucta relatione Procuratoris Generalis, &

Ministri Provincialis, censuit servandum esse solitum,

apud. impressorem Cameralem.)

3802 Pro Ecclesiis S. Mariae Angelorum: v. n. 3806.

Q U A E R E S II.

3803 Quomodo sit intelligendum ly. totes, quoties?

P Lures tenent, esse intelligendum, ut visitationes

pro eodem die sint, sive moraliter interrupta, si-

ve continuante; quia favores sunt ampliandi.

3804 Alii docent, visitationes debere esse moraliter

interrupta, ut inter unam, & aliam visitationem,

aliquid medet opus, & interpolatio. Afferunt exem-

plum in humanis: si quis enim, postquam Principe

invitus statim, & per plures vices absque interpolatio-

ne ad inviadum redire, tales visitationes plus sape-

rent risus, aut stomachi, quam prudenter.

3805 Si, quid sentiam, scire cupis: Dico secundum

plus sapere prudenter humanæ; primum plus pietatis,

ac simplicitatis. Scio tamen cum S. Job c. 10.

Deo non esse oculos carneos, nec sine videt homo; il-

lum videre.

J. F. Card. Albani.

3798 Eamdem Indulgentiam quotidiana concessa

fit visitantibus Ecclesiam S. P. Francisci Conven-

tuum Civitatis Assisi, Innoc. XII. per Breve, Com-

misse nobis.

Q U A E R E S I.

3799 An indulgentia Portiuncula in aliis Ecclesias

ordinis possit pro eo die lucificeri totes quies?

C Erum est, quod stando in iure, non appetat ta-

cis extenso; nam indulgentia illa lucificeri totes

quies, que est concessa perpetua simpliciter absque

præfixione diei; que vero est affixa diei, non lucif-

icerit, nisi semel eodem die, ut statuerit in Decreto. In-

nocent. XI. de Apocryphis Indulg. modo adducenda;

Indulgentia autem Portiuncula solidum est primi modi

Assisi, alibi est secundi modi.

Nec in diplomatis, quibus dicta Indulgentia ple-

naria à Summi Pontificibus conceditur aliis Ecclesiis

ordinis, apponitur particula, ad instar.

3800 Si temus autem præxi, fideles putant in cun-

dis Ecclesiis Ordinis pro die secunda Augusti lucif-

iceri totes quies, ad instar Indulgentie Assisi; unde

eam diem in continuis visitationibus inserviunt; quod

videlicet practicari etiam Roma, nedum à simplicibus,

verum etiam à viris doctis, & Primatibus; unde haec

Indulgentia ubique nuncupatur Portiuncula; qua stan-

te præxi, & confederatione, quod haec Indulgentia sit

extraordinaria, utpote que ortum habuit à Christo

Redemptore, causa habet Religio confugient ad pe-

des Summi Pontificis pro expressa concessione, sicut

concessum dicitur pro Indulgentia S. Francisci de Pau-

la die secunda Aprilis.

cleria

P R O C O M M U N I C A T I O N E

I N D U L G E N T I A R U M

3801 In Ordine Minorum de Observantia adest Bulla

Innoc. XII. die 15. Decemb. 1695. apud Ru-

bicas particulates nostri Breviarii novi, ut sequitur.

(Innocentius Episcopus, &c. salutem, &c. sua No-

ris Dilectus Filius Fr. Franciscus Diaz à Sancto Bon-

aventura, Sacratum Congregationis Indicis, Ritum, &

super Disciplina, seu Reformatione Regularium Confu-

tor, ac Missionarium diversarum Provinciarum Ordini

Fratrum Minorum Sancti Francisci Familia Ultra-

montana Procurator petitione monstravit, quod alias ad

ipsum instantiam, à fel. rec. Innocentio Papa XI. Prä-

decessore nostro, Litera in forma Brevis, sub die 5.

Septemb. de anno Domini 1686. emanarunt, in quibus

confirmata repertit Communicatio Privilegiorum, &

Indulgentiarum, etiam Pleniarum, usque tunc non

revocatarum, inter Ecclesias, Loca, Confraternites,

Congregations, Ordines, & Personas utriusque sexus,

obedientia, & vel directioni Ministri Generalis Ordinis

Fratrum Minorum S. Francisci subiectas, à pluribus Ro-

manis Pontificibus, ipsius Innocentii, & Nostris etiam

Prædecessoribus, eisdem per diversi privilegia concessa,

qua communicatione, prout iteratis vicibus à Sede

Apostolica extitit declaratum, resolute dignoscitur,

quod quando decoratum repetitur Altare, unius loci,

vel una Ecclesia, aut una Confraternitas, seu quavis

Congregatio, Ordine aliquarum è dictis personis ali-

qua Indulgentia, sive Plenaria, sive non applicabili

per modum Suffragii, vel non applicabili pro anima-

bus Purgatoriis, ad favorem earumdem tantum personarum,

vel omnium simul Christi fideliū concessa, mi-

niūnam tamē revocata, qui in eo loco, Altari, vel Ec-

cleria

D E C R E T U M

D E A P O C H R Y P H I S I N D U L G E N T I I S

AB INNOCENTIO XI.

APPROBATUM.

Q U A E R E S.

3807 An statim predicta mutua communicatione Pri-

viliorum, & Indulgentiarum Ordini nostro concessa,

omnia pia loca Vix Crucis, seu Calvarii à Religiosis,

seu Ordinibus utriusque sexus, obedientia, vel direc-

cibus revocate, vel nulla, quod datum eis tempus

praeterierit: quatum quidem plurime, cum non faci-

ter cognitionem habeant, Christi fideles harum rerum,

minis peritos fallunt, qui spe indulgentia, remissio-

peccatorum suorum consequende frustrantur.

Quamobrem eadē Sac. Congregatio vehementer cu-

piens huic malo magis in die serpenti occurrere, ani-

marum profectui, & Indulgentiarum dignitati conflu-

tere, plures illarum singulari diligentia colligi, & in

Indicem referri curavit.

Tales in primis sunt ille, ut afferunt, concessa à

Joanne II. & Sixto IV. recitantis orationem charitatis

Iesu Christi Domini Nostri, Precor te, piissime Domi-

ne, &c. ab Urbano II. Ecclesia Sancte Marie, ut vul-

go dicit, Campagnole, & Sancte Victoria, ab Eugenio III. Revelatione in Plaga in humero Iesu Christi,

facta S. Bernardo, ab Innocentio III. Archiconfraterni-

tati, & Ordini Redemptionis, à Bonifacio Nono visi-

tanibus Capellam S. Nicolai de Tolentino in eius dic-

feo, à Joan. XXII. osculantibus mensuram plantæ pe-

dis Beate Marie Virginis, ab Alexandro VI. Imagini B.

Marie, vulgo dicit Lagethi, à Leone X. gestantibus

funiculum S. Francisci, primum in Urbe impressa, deinde

Mediolani anno 1665. (suas tamen habent, & veras,

Confrates Archiconfraternitatis Chordigerorum Sancti

Francisci) recitantis Salutationem Angelicam ad pul-

sum horologii, & Imagini Conceptionis Marie Virgi-

nis Immaculatae in circulo depictæ, cuius pedibus Luna

subiecta est, à Pio IV. vel Pio V. Principi Scenarum,

à Clemente VIII. dicentibus Orationem: Omagnum my-

sterium, &c. & Ecclesia Sanctæ Maric, quam vocant,

Montis Serrati, Aveniente impressa, tum alio pro anti-

abus Christi fideliū defunctorum, impressa Matriti:

20. Juli 1606. à Paulo V. cantibus Hymnum. Te

Mareme Dei laudamus, te Marianum Virginem confitemur,

&c. vel si die Sabbati intererint, dum idem canitur, &

Coronis, Rofariis, Imaginibus, & Numismatibus, que

Medalias appellant, ut ea benedictis, Federico Cardi-

nali Botromeo supplicante anno 1611. dum Ecclesia Ro-

mae in honorem Sancti Caroli adificatur, & ab eodem

Paulo, & Gregorio Decimoquinto dicentibus: Sialoda-

to al Sanissimo Sacramento, Laus Santissimo Sacra-

mento, ab Urbano VIII. in honorem ejusdem Sacramen-

ti, precibus Cardinalis Magalotti, & Sacerdotibus, ce-

lebratis Missis, dicentibus: Ave filia Dei Paris, Ave

Mater Dei Filii, &c. à Clemente X. recitantis ma-

ne, meridi, ac vespre confutatam Antiphonam, An-

gelus Domini, &c. & in fine, Deo Gratias, & Maria.

Ac demum alie à nonnullis Romanis Pontificibus tribu-

te, ut ajunt, Corona Mysteriorum Passonis Domini

Nostris Iesu Christi, prece Magni Duci Etruria.

Talis Indulgentia Sodalitatibus Sancti Nicolai, que re-

petita quinques Oratione Dominicana, & Salutatione An-

gelica, unam liberari animam quolibet die à Purgato-

rii penitentiam affirmit. Tales alie Perutii Confraternitatis

Sanctorum Sebastiani, & Rochi, & Rome Societas

Sancti Bernardi ad Columnam Trajan. Tales denum

alia Crucifigaturum S. Eustorgii Mediolani, Arimin,

& Bononi.

Eius generis sunt & ille concessis, ut aiunt, Capel-

la Rofaria in Ecclesia Sancti Antonii de Rovigo, seu

Rhodig, vel Ecclesia Sanct

